

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการค้นคว้าแบบอิสระหรือศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีด้านการรับรองอุทธรณ์ – ฎีกา : ศึกษาเฉพาะกรณีคดีต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 มีหลักการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.2499 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.2539 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ.2550 ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2549 ข้อ 152 คำสั่งแนวทางปฏิบัติหรือหนังสือเวียน คำพิพากษาศาลฎีกา รวมทั้งทฤษฎีการจัดการความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการรับรองอุทธรณ์ – ฎีกาของพนักงานอัยการได้ ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ทฤษฎีการจัดการความรู้

ความหมายของความรู้¹ (Knowledge) คือสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ และประเภทของความรู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) และความรู้แจ้งหรือความรู้ที่ปรากฏ (Explicit Knowledge)

ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวของแต่ละบุคคล เกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ หรือพรสวรรค์ต่าง ๆ ซึ่งสื่อสารหรือถ่ายทอดในรูปของตัวเลข สูตรหรือลายลักษณ์อักษรได้ยาก แต่ความรู้ชนิดนี้พัฒนาและแบ่งปันกันได้และเป็นความรู้ที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน

ความรู้ประเภทนี้เป็นความรู้เฉพาะตัวที่เกิดจากประสบการณ์ การศึกษา การสนทนา การฝึกอบรม ความเชื่อ เจตคติของแต่ละบุคคลเป็นความรู้บวกกับสติปัญญาและประสบการณ์ซึ่งถือได้

¹อนุชาติ คงมาลัย รองอัยการสูงสุด บทความการจัดการองค์ความรู้ของอัยการ อัยการนิเทศ เล่มที่ 69 หน้า 60 -

ว่าเป็นองค์รวมของความรู้ของแต่ละบุคคลเป็นความรู้ที่ไม่อยู่นิ่งจะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของการใช้ความรู้ของแต่ละคน ซึ่งก็คือความรู้ที่ผ่านกระบวนการจัดเกลาทางสังคมที่ถือว่าเมื่อคนปฏิบัติงานนาน ๆ จนเกิดความชำนาญ ความรู้ประเภทนี้ถือว่าเป็นความรู้ที่ไม่เป็นทางการ จัดระบบหรือจัดหมวดหมู่ไม่ได้ แต่สามารถแลกเปลี่ยนและนำมาเล่าสู่กันฟังสามารถถ่ายทอดแบ่งปันความรู้นี้ได้ สามารถสังเกตและเลียนแบบได้ ซึ่งองค์กรต้องพยายามปรับเปลี่ยนความรู้เฉพาะตัวบุคคลนี้ให้เป็นความรู้ที่ปรากฏ (Explicit Knowledge) ไม่ยึดติดกับตัวบุคคล

ความรู้แจ้งหรือความรู้ที่ปรากฏ (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผลสามารถรวบรวมและถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น หนังสือ คู่มือ เอกสาร และรายงานต่าง ๆ ซึ่งสามารถทำให้คนเข้าถึงได้ง่าย

ความรู้ประเภทนี้เป็นความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบุคคลออกมาในรูปแบบของบันทึก รูปแบบต่าง ๆ ซึ่งก็คือสารสนเทศนั่นเอง เช่น หนังสือ บทความ เอกสาร มาตรฐานลิขสิทธิ์ ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า รายงานประจำปี สื่อโสตทัศนศึกษา เช่น VDO, VCD สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น E-Mail Internet Web-site E-book/E-journal ถ่ายทอดความรู้โดยสัญลักษณ์ ภาษาพูด หรือภาษาเขียนเพื่อบันทึกความรู้นั้น ๆ ทำให้คนเข้าใจได้กว้างขวางและสะดวกขึ้น

การจัดการความรู้ (Knowledge Management :KM) หมายถึง การบริหารจัดการองค์กรโดยเน้นการใช้ความรู้และประสบการณ์ของคนทำงาน รวมทั้งสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงาน เพื่อเพิ่มผลผลิตแก่องค์กรให้สามารถแข่งขันได้ในอุตสาหกรรมนั้น ๆ เพื่อการดำรงอยู่ขององค์กรและชีวิตและครอบครัวของพนักงานร่วมกับการจัดการความรู้มุ่งเน้น 3 ประการ ประการแรก มุ่งพัฒนาคนทำงานใช้ความรู้หรือกลุ่มของคนทำงานใช้ความรู้ที่หมั่นฝึกฝนทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพหรืออาจเรียกกลุ่มผู้ทำงานใช้ความรู้ร่วมกันทำงานนี้ว่า “ชุมชนนักปฏิบัติ” (Community of Practice) องค์กรต้องพัฒนาบุคลากรเหล่านี้เพื่อให้เกิดขีดความสามารถในการแข่งขัน องค์กรต้องมุ่งพัฒนาให้ความรู้เฉพาะธุรกิจ (Domain Knowledge) แก่คนเหล่านี้ให้เครื่องมือและความรู้ใหม่ ๆ (Technology Knowledge) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Knowledge) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสนับสนุนที่สำคัญ (Enabling Technology) ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานร่วมกัน ประการที่สองมุ่งเน้นการสร้างวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด (Best Practice) ขององค์กรเท่าที่องค์กรจะสามารถทำได้หรือภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ประการที่สาม ต้องปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นของการจัดการความรู้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ

ของคนทำงานใช้ความรู้ขององค์กร เนื่องจากทำให้เกิดความรวดเร็วและมีข้อมูลเพียงพอในการทำงานหรือตัดสินใจ

ในการศึกษาวิจัยหัวข้อการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกา: ศึกษาเฉพาะกรณีการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 และมาตรา 219 การแก้ปัญหาการรับรองฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงดังกล่าวของพนักงานอัยการนั้น จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการความรู้ด้วยการสร้างความรู้ในองค์กร เพื่อให้พนักงานอัยการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่พนักงานอัยการที่ย้ายมาปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานอัยการศาลสูงเพื่อให้เกิดความรู้แก่คนใหม่เหล่านี้และให้ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจริงสามารถนำไปถ่ายทอดไปยังพนักงานอัยการรุ่นต่อไป เพื่อวนกลับเข้าไปสู่กระบวนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ใหม่ในรอบต่อไป ซึ่งสามารถนำทฤษฎีการเรียนรู้ขณะทำงาน (Learning in Action) ของ David Garvin² มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาทางด้านการรับรองอุทธรณ์-ฎีกาของพนักงานอัยการได้เนื่องจากทฤษฎี Learning in Action มีหลักการสำคัญคือการเปลี่ยนการทำงาน (Action) เป็นโอกาสในการเรียนรู้ (Learning Opportunity) โดยแนะนำให้องค์กรต้องจัดรูปแบบ (Mode) ในการเรียนรู้ 4 แบบ ได้แก่

1. การเรียนรู้โดยสืบราชการลับ (Intelligence Learning) ได้แก่การสืบความลับขององค์กรคู่แข่งหรือองค์กรลักษณะเดียวกัน หาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถสอบถามได้โดยตรง โดยการค้นหา (Search) การสอบถาม (Inquiry) และการเฝ้าสังเกตติดตาม (Observation)

2. การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ของตนเอง ดำเนินการแล้วเป็นอย่างไร มีผลตามมาอย่างไร โดยวิธีการศึกษาผลสะท้อน (Reflect) และทบทวนเหตุการณ์ (Review)

3. การเรียนรู้โดยการทดลอง (Experimental Learning) ทดลองเพื่อหาความรู้ใหม่ในงานที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อนหรือองค์กรยังไม่มีประสบการณ์มาก่อน โดยการสำรวจ (Exploration) และพิสูจน์สมมติฐาน (Hypothesis and Test)

4. การเรียนรู้เพื่อนำการเรียนรู้ (Leading Learning) ฝึกผู้บริหารหัวหน้างานในองค์กรให้ทำหน้าที่นำการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือในการนำการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยต้องเรียนรู้ในการฝึกเป็นผู้นำในการเรียนรู้ (Leadership) และการฝึกสอน (Coaching) บุคลากรภายใต้การบังคับบัญชาให้เรียนรู้

² อ่างหนังสือของ Gavin อ่างแล้ว

โดยเห็นว่าเป็นทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีใช้งานที่จำเป็นต้องทำอยู่แล้วและเป็นโอกาสในการฝึกหัด พัฒนาทักษะในการเรียนรู้ขององค์กร หรือใช้การปฏิบัติงานเป็นการเรียนรู้ซึ่งนอกจากองค์กรจะได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้เพื่อใช้แก้ปัญหาที่ต้องเผชิญหน้าโดยตรงแล้วยังเป็นการฝึกทักษะการเรียนรู้ให้กับคนในองค์กรและทฤษฎีนี้ไม่เน้นเอาผู้เชี่ยวชาญหรือคนทำงานออกจากหน้างานเพื่อมาฝึกฝนการเรียนรู้หรือทำกิจกรรมการจัดการความรู้ทำให้ลดความเสี่ยงในงานที่ต้องรับผิดชอบซึ่งการนำเอาทฤษฎีดังกล่าวนี้มาประยุกต์ใช้น่าจะเหมาะสมกับการทำงานของพนักงาน อัยการผู้เชี่ยวชาญเพราะมีสำนวนคดีมากอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องออกจากหน้างาน สามารถเรียนรู้งานการรับรองอุทธรณ์-ฎีกาเพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ที่หน้างานและสำนักงานอัยการสูงสุดก็ได้รับประโยชน์จากผลสำเร็จของงาน โดยตรง โดยการค้นคว้าแบบอิสระนี้จะนำรูปแบบ

1. การเรียนรู้โดยสืบราชการลับ (Intelligence Learning) ได้แก่การสืบความลับขององค์กรคู่แข่งหรือองค์กรลักษณะเดียวกัน หาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถสอบถามได้โดยตรง โดยการค้นหา (Search) การสอบถาม (Inquiry) และการเฝ้าสังเกตติดตาม (Observation มาประยุกต์ใช้ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้โดยสืบราชการลับที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการค้นคว้าแบบอิสระนี้ แบ่งออกเป็น 3 วิธีกล่าวคือ

- ก. การเรียนรู้โดยการค้นคว้า (Search)
- ข. การเรียนรู้โดยการสอบถามผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ (Inquiry)
- ค. การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation)

วิธีการการเรียนรู้โดยการค้นคว้า (Search) จะใช้สำหรับการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้เช่น จากหนังสือตำราหรือจากเว็บไซต์ต่าง ๆ ส่วนการเรียนรู้โดยการสอบถามผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ (Inquiry) ผู้ศึกษาจะทำการสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานในด้านการรับรองฎีกา จากประสบการณ์การทำงานของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ประสบด้วยตนเองซึ่งจะทำให้ได้เทคนิคหรือข้อพึงระวังในการปฏิบัติงาน ส่วนประการสุดท้ายการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation) จะใช้วิธีการสังเกตข้อมูล ความเคลื่อนไหวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่ามีการพัฒนาความรู้ในด้านนี้เพียงใด และจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสำนักงานอัยการสูงสุดได้หรือไม่ เพียงใด

2. การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ขององค์กรที่ผ่านมาว่าจากประสบการณ์ในการแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวองค์กรได้ใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร และในอนาคตจะดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างไร เป็นการทบทวนเหตุการณ์ (Reflect and Review) ต่าง ๆ การทบทวน (Review) คือการทบทวนเหตุและผลในทุกขั้นตอนของการทำงาน ส่วนการสะท้อนความคิด (Reflect) คือการ

วิเคราะห์หาผลกระทบหรือผลต่อเนื่องในภายหลังจากการทำงานเสร็จแล้วหรืออาจจัดให้มีกิจกรรม ทบทวนหลังการทำงาน (After Action Review) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อนำประสบการณ์ในการทำงานไปปรับปรุงพัฒนางานต่อไป

จากการนำทฤษฎีการเรียนรู้ขณะทำงานมาประยุกต์ใช้ในการค้นคว้าแบบอิสระนี้ ถือได้ว่ามีความเหมาะสมและถูกต้องทุกประการทั้งนี้ เนื่องจากสำนักงานคดีอัยการสูงสุดและสำนักงานคดีศาลสูง มีพนักงานอัยการอาวุโสและพนักงานอัยการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีชั้นศาลสูงอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งบุคลากรเหล่านี้ล้วนมีความรู้ที่อยู่ในตัว (Tacit Knowledge) ซึ่งถือว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์ในการดำเนินคดีมานานหลายปีและมีความพร้อมที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่พนักงานอัยการที่สนใจศึกษาเพียงแต่ผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นจะมีความเป็นอัตโนมัติสูง จึงไม่ยอมถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ใด หากไม่มีการสอบถามหรือขอคำปรึกษาโดยตรง แต่ถ้าได้มีโอกาสศึกษาหรือเฝ้าสังเกตพฤติกรรมในการทำงานหรือหลักการคิดของผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้แล้วจะทำให้เห็นว่าแท้จริงแล้ว ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้มีความรู้มากเพราะผ่านการดำเนินคดีอาญามานานหลายปีและพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แต่ไม่ชอบที่จะออกไปถ่ายทอดความรู้นอกสำนักงานเพราะเห็นว่าเป็นได้ประโยชน์และเป็นการเสียเวลามาก กอปรกับวัฒนธรรมของสำนักงานอัยการสูงสุดที่สืบทอดกันมานานแล้วก็คือมีการอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง หากรุ่นน้องสอบถามความรู้จากรุ่นพี่ ก็จะได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์และนอกจากนี้พนักงานอัยการที่ไม่มีความรู้หรือไม่มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการขอรับรองอุทธรณ์-ฎีกาก่อนแต่บางคนมีความรู้เกี่ยวกับด้าน IT สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินคดีหรือคำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ ๆ รวมทั้งบทความทางกฎหมายจากอินเทอร์เน็ตหรือจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่ทันสมัย ก็นำมาแบ่งปันให้แก่ผู้เชี่ยวชาญซึ่งไม่ถนัดหรือไม่มีความรู้ในด้าน IT ดังกล่าว ซึ่งเป็นการกระจายข้อมูลอันเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีนี้ อยู่แล้ว และตราบดีที่ทุกคนยังทำตัวเสมือนน้ำยังไม่เต็มแก้ว ก็จะได้รับความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ๆ ดังนั้น จากการเลือกใช้ทฤษฎี Learning in Action ในการค้นคว้าแบบอิสระนี้ จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Domain Knowledge)

การรับรองอุทธรณ์-ฎีกาเกี่ยวเนื่องมาจากการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญานั้นหากสามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นไปได้โดยรวดเร็วก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย กฎหมายจึงได้บัญญัติถึงการห้ามอุทธรณ์-ฎีกาเอาไว้ (ส่วนใหญ่เป็นการห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง) แต่เนื่องจากปัญหาดังกล่าวในบางครั้งก็เป็นปัญหาสำคัญไม่ควรยุติในศาลชั้นต้น ๆ ควรที่ศาลสูงหรือศาลฎีกา ซึ่งประกอบด้วยนักกฎหมายผู้ทรงคุณวุฒิจะได้พิจารณาวินิจฉัย กฎหมายจึงได้บัญญัติ

ข้อผ่อนผันการห้ามอุทธรณ์-ฎีกาเอาไว้ โดยบัญญัติให้มีการ “รับรองอุทธรณ์-ฎีกา” ซึ่งเป็นการดำเนินการทางพนักงานอัยการ และการ “อนุญาตให้อุทธรณ์-ฎีกา” ซึ่งเป็นการดำเนินการทางศาล

ดังนั้นการรับรองอุทธรณ์ – ฎีกา ก็คือการทำอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการที่อัยการสูงสุดได้มอบหมาย ลงลายมือชื่อรับรองอุทธรณ์ว่าอุทธรณ์หรือฎีกานั้น ๆ มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย

ประวัติและความเป็นมาของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

นับตั้งแต่ประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (เมื่อพ.ศ.2477) เป็นต้นมา ข้อห้ามในการอุทธรณ์-ฎีกานั้น ในชั้นแรกมีแต่เพียงการห้ามฎีกาตาม มาตรา 218³, 219⁴ และมาตรา 220⁵ เท่านั้น และได้มีบทบัญญัติกล่าวถึงการรับรองฎีกาเอาไว้ในมาตรา 221⁶ ตั้งแต่ต้นมาโดยไม่มีข้อห้ามอุทธรณ์ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.2499 โดยที่เห็นว่าคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวงเป็นคดีเล็กน้อย การดำเนินคดีดังกล่าวควรจะได้กระทำให้เสร็จสิ้นไปโดยรวดเร็ว จึงได้บัญญัติข้อห้ามอุทธรณ์ในปัญหา

³ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 บัญญัติไว้ว่า “ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้นตามศาลล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปีหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง”

⁴ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 219 บัญญัติไว้ว่า “ในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำคุกไม่เกินกำหนดที่ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงแต่ข้อห้ามนี้มีให้ใช้แก่จำเลยในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมากและเพิ่มเติมโทษจำเลย”

⁵ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์”

⁶ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 221 บัญญัติไว้ว่า “ในคดีซึ่งห้ามฎีกาไว้โดยมาตรา 218, 219 และ 220 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา หรืออธิบดีกรมอัยการลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาว่ามีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ก็ให้รับฎีกานั้นไว้พิจารณาต่อไป”

⁷พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 25 บัญญัติว่า “ในศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาคนเดียวเป็นองค์คณะมีอำนาจเกี่ยวแก่คดีซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลนั้นดังต่อไปนี้...

(5) พิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ...”

ข้อเท็จจริงเอาไว้ในมาตรา 22⁸ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ในชั้นแรกการห้ามอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงนี้เป็นเด็ดขาด กล่าวคือ หากไม่เข้าข้อยกเว้นอย่างหนึ่งอย่างใด ใน(1) (2) (3) หรือ(4) ของมาตรา 22 แล้ว จะอุทธรณ์ต่อไปไม่ได้ แต่ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าในภาคคดีปัญหาข้อเท็จจริงบางอย่างก็เป็นปัญหาสำคัญอันควรที่ศาลสูงจะได้วินิจฉัย ควรจะได้มีข้อผ่อนผันให้มีการอุทธรณ์คดีดังกล่าวได้ กฎหมายจึงได้บัญญัติเพิ่มเติม ถึงการรับรองอุทธรณ์เอาไว้ ในมาตรา 22 ทวิ⁹แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวในปี.ศ.2503¹⁰ เนื่องจากศาลแขวงที่เปิดทำการในขณะนั้นมีจำนวนน้อย นอกจากส่วนกลาง (ศาลแขวงพระนครเหนือ ศาลแขวงพระนครใต้ และศาลแขวงธนบุรี) แล้วในต่างจังหวัดคงเปิดทำการเพียง 17 ศาลใน 17 จังหวัด ซึ่งศาลแขวงดังกล่าวส่วนใหญ่แล้วมีอำนาจเฉพาะบางอำเภอเท่านั้น ไม่ครอบคลุมทั้งหมด การดำเนินคดีอาญาในศาลแขวงและในศาลจังหวัดในบางครั้งคดีความผิดอาจจะเป็นเช่นเดียวกัน แต่สิทธิในการอุทธรณ์กลับไม่เหมือนกัน กล่าวคือคดีที่ดำเนินคดีในศาลแขวงต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา 22) แต่คดีที่ดำเนินคดีในศาลจังหวัดกลับไม่ถูกจำกัดสิทธิการอุทธรณ์เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มิได้บัญญัติห้ามเอาไว้ ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนในเขตอำนาจศาลแขวงและศาลจังหวัดมีสิทธิในการอุทธรณ์โดยเท่าเทียมกัน และเพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาลุล่วงไปโดยเหมาะสมและรวดเร็วยิ่งขึ้น จึงได้เพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2517 โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 8 พ.ศ.2517 โดยให้มีบทบัญญัติการห้ามอุทธรณ์

⁸พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ มาตรา 22 บัญญัติไว้ว่า ในคดีอาญา ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวงในปัญหาข้อเท็จจริงเว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้ ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้

- (1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก
- (2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอการลงโทษไว้
- (3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือ
- (4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท

⁹พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงฯ มาตรา 22 ทวิ บัญญัติไว้ว่า ในคดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 22 ถ้าผู้พิพากษาคคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษา หรือทำความเห็นแย้งในศาลแขวงพิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์ และอนุญาตให้อุทธรณ์หรืออธิบดีกรมอัยการหรือพนักงานอัยการซึ่งอธิบดีกรมอัยการได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป

¹⁰อนุชาติ คงมาลัย บทความเรื่อง “การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา” รองอัยการสูงสุด อัยการนิเทศ เล่มที่ 43 ฉบับที่ 1 พ.ศ.2524 หน้า 98-100

ปัญหาข้อเท็จจริงในมาตรา 193 ทวิ¹¹ และให้มีข้อผ่อนผัน โดยให้มีการรับรองอุทธรณ์ได้ในมาตรา 193 ตรี¹² ซึ่งมีใจความลักษณะเดียวกับในมาตรา 22 และมาตรา 22 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.2499 จึงทำให้สิทธิในการอุทธรณ์คดีซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลแขวง (โทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ) ไม่ว่าจะดำเนินคดีในศาลแขวงหรือศาลจังหวัดก็มีผลเท่ากัน

และต่อมาในปีพ.ศ.2520 ได้มี “พระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ.2520” ออกมาใช้บังคับมีใจความว่า ในท้องที่ที่ยังมิได้มีศาลแขวงเปิดทำการให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัดสำหรับคดีในศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษา ก็ยังทำให้สิทธิในการอุทธรณ์คดีไม่ว่าจะดำเนินคดีในศาลแขวงหรือศาลจังหวัดไม่แตกต่างกัน¹³

กล่าวโดยสรุปในปัจจุบันการห้ามอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริง คงห้ามเฉพาะคดีที่มีโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.2499 มาตรา 22) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553¹⁴ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาล

¹¹มาตรา 193 ทวิ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้

- (1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก
- (2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอการลงโทษไว้
- (3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือ
- (4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท”

¹²มาตรา 193 ตรี “ในคดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 193 ทวิ ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้น พิจารณาเห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์และอนุญาตให้อุทธรณ์ หรืออธิบดีกรมอัยการ(อัยการสูงสุด) หรือพนักงานอัยการซึ่งอธิบดีกรมอัยการได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่า มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป”

¹³อนุชาติ คงมาลัย เรื่องเดียวกันข้างแล้ว

¹⁴มาตรา 6 บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้” และ

ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.2539¹⁵ (ซึ่งมีใจความส่วนใหญ่ใกล้เคียงกัน) และมีข้อผ่อนผันให้อุทธรณ์ได้ โดยให้มีการรับรองอุทธรณ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 193 ตีแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรา 22 ทวิแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ.2499

ส่วนการห้ามฎีกาและการรับรองฎีกา ก็เป็นไปตามกฎเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218, 219, 220 และ 221 เท่านั้น

พนักงานอัยการที่ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดำเนินคดีชั้นศาลสูงมีหน้าที่ต้องดำเนินคดีต่อไป โดยมีการพิจารณาสั่งคดีในชั้นอุทธรณ์และหรือชั้นฎีกา แต่บางกรณีกฎหมายห้ามมิ

มาตรา 180 บัญญัติว่า “คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดให้ใช้วิธีการตามมาตรา 74(1) และ (5) แห่งประมวลกฎหมายอาญา
- (2) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 142 เว้นแต่ในกรณีที่การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมมีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี
- (3) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 143 เว้นแต่การฝึกอบรมนั้นมีกำหนดระยะเวลาชั้นสูงเกินสามปี

¹⁵มาตรา 40 บัญญัติว่า “ในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 39 ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งรับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ อัยการสูงสุดหรือหรือพนักงานอัยการ ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาพิพากษาต่อไป”

มาตรา 39 บัญญัติว่า “ในคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือ ทั้งจำทั้งปรับ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้

- (1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก
- (2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- (3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- (4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินห้าพันบาท”

ให้อุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้จึงจะสามารถยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาได้ ซึ่งมีหลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับรองอุทธรณ์และรับรองฎีกาพอสรุปได้ ดังนี้

2.2.1 หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับรองอุทธรณ์ ได้แก่

(ก) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 255 วรรคแรก บัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้และตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการและกฎหมายอื่น” และวรรคสองบัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม”

(ข) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

กรณีต้องห้ามอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง มาตรา 193 ทวิ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้

- (1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก
- (2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอการลงโทษไว้
- (3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้ หรือ
- (4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท”

มาตรา 193 ทริ “ในคดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 193 ทวิ ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้น พิจารณาเห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์และอนุญาตให้อุทธรณ์ หรืออธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) หรือพนักงานอัยการซึ่งอธิบดีกรมอัยการได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่า มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป”

(ค) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 มาตรา 22 ทวิ บัญญัติไว้ว่า “ในคดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 22 ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลแขวง พิจารณาเห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์และอนุญาตให้อุทธรณ์ หรืออธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) หรือพนักงานอัยการซึ่งอธิบดีกรมอัยการได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่า มีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป”

(ง) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553

มาตรา 6 บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติแห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาใช้บังคับแก่คดีเยาวชนและครอบครัวเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้” และ

มาตรา 180 บัญญัติว่า “คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งแล้วให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเหมือนคดีธรรมดา เว้นแต่ในกรณีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้พิพากษาหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดให้ใช้วิธีการตามมาตรา 74(1) และ (5) แห่งประมวลกฎหมายอาญา
- (2) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 142 เว้นแต่ในกรณีที่การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมมีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี
- (3) กำหนดให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามมาตรา 143 เว้นแต่การฝึกอบรมนั้นมีกำหนดระยะเวลายาวเกินสามปี

(จ) พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.2539

มาตรา 40 บัญญัติว่า “ในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา 39 ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งรับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ อัยการสูงสุดหรือหรือพนักงานอัยการ ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาพิพากษาต่อไป”

มาตรา 39 บัญญัติว่า “ในคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้

- (1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก
- (2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกแต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- (3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- (4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินห้าพันบาท”

(ฉ) พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 21 วรรคแรกซึ่งบัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” วรรคสองบัญญัติว่า “ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าการฟ้องคดีอาญาจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชนหรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัยหรือความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศให้เสนอต่ออัยการสูงสุด และอัยการสูงสุดมีอำนาจสั่งไม่ฟ้องได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่สำนักงานอัยการสูงสุด โดยความเห็นชอบของ ก.อ”. และวรรคสามบัญญัติว่า “ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับกับกรณีที่พนักงานอัยการไม่ยื่นคำร้อง ไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา ถอนฟ้อง ถอนคำร้อง ถอนอุทธรณ์และถอนฎีกา ด้วยโดยอนุโลม”

(ซ) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2546 ข้อ 16 กำหนดให้สำนักงานคดีศาลสูง มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินคดีอาญาทั้งปวงที่เกิดในเขตท้องที่กรุงเทพมหานครตามที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ หรือสำนักงานอัยการสูงสุดในชั้นอุทธรณ์และฎีกาและข้อ 17 กำหนดให้สำนักงานคดีศาลสูงเขต มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินคดีอาญาทั้งปวงที่เกิดในเขตท้องที่สำนักงานอัยการเขตตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ หรือสำนักงานอัยการสูงสุดในชั้นอุทธรณ์และฎีกา

(ช) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 หมวด 5 ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีชั้นศาลสูง ข้อ 130 ถึง 153 แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2549 ลงวันที่ 28 เมษายน 2549 โดยเฉพาะข้อ 152 กำหนดไว้ว่า ในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่อัยการศาลสูงพิจารณาแล้วเห็นสมควรอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงให้อัยการศาลสูงส่งเรื่องที่จะให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาตามลำดับชั้นถึงอัยการสูงสุด หรือผู้ใช้อัยการสูงสุดมอบหมายโดยเร็ว และต้องมิให้เสียหาย แก่ราชการ และวรรคสองกำหนดว่า การส่งเรื่องให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งสำนวนการสอบสวน ถ้าเนาคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ คำฟ้องอุทธรณ์หรือคำฟ้องฎีกา แล้วแต่กรณีไปด้วย และถ้ามีพยานหลักฐานใดในชั้นศาลที่อาจเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ก็ให้ส่งพยานหลักฐานนั้นไปด้วย

2.2.2 หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับรองฎีกามีดังนี้

กรณีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

(ก) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 255 วรรคแรก บัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้และตามกฎหมายว่าด้วย

อำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการและกฎหมายอื่น” และวรรคสองบัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม”

(ข) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 218 บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยและให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปีหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง”

วรรคสองบัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยและให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกินห้าปีไม่ว่าจะมีโทษอย่างอื่นด้วยหรือไม่ ห้ามมิให้โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง”

มาตรา 219 บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่ข้อห้ามนี้มีให้ใช้แก่จำเลยในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้ไขมากและเพิ่มเติมโทษจำเลย”

กรณีต้องห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย

มาตรา 220 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในคดีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์”

มาตรา 221 บัญญัติว่า “ในคดีซึ่งห้ามฎีกาไว้ในมาตรา 218, 219 และ 220 แห่งประมวลกฎหมายนี้ถ้าผู้พิพากษาคณะใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่คัดค้านนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา หรืออธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) ลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาว่า มีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ก็ให้รับฎีกานั้นไว้พิจารณาต่อไป”

(ค) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2546 ข้อ 16 กำหนดให้สำนักงานคดีศาลสูง มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินคดีอาญาทั้งปวงที่เกิดในเขตท้องที่กรุงเทพมหานครตามที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ หรือสำนักงานอัยการสูงสุดในชั้นอุทธรณ์และฎีกาและข้อ 17 กำหนดให้สำนักงานคดีศาลสูงเขต มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินคดีอาญาทั้งปวงที่เกิดในเขตท้องที่สำนักงานอัยการเขตตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ หรือสำนักงานอัยการสูงสุดในชั้นอุทธรณ์และฎีกา

(ง) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 หมวด 5 ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีชั้นศาลสูง ข้อ 130 ถึง 153 แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบ

สำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2549 ลงวันที่ 28 เมษายน 2549

(จ) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549 ข้อ 23 กำหนดให้สำนักงานคดีอัยการสูงสุด มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการเสนอความเห็นประกอบการพิจารณาสั่งคดีของอัยการสูงสุดซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของอัยการสูงสุด เว้นแต่การสอบสวนความผิดนอกราชอาณาจักรซึ่งการรับรองฎีกาเป็นอำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 221 ซึ่งกำหนดว่า “ในคดีซึ่งห้ามฎีกาไว้โดยมาตรา 218 , 219 และ 220 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา หรืออธิบดีกรมอัยการลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาว่ามีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ก็ให้รับฎีกาไว้พิจารณาต่อไป”

(ฉ) ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2646/2523 คำรับรองที่ว่า “จำเลยถูกพิพากษาลงโทษโดยกฎหมายซึ่งแก้ไขโทษขึ้นทำให้สูงจากเดิมมาก สมควรให้ศาลฎีกาวินิจฉัยเพื่อเป็นบรรทัดฐานต่อไปจึงรับรองให้จำเลยฎีกาได้” คำรับรองนี้ไม่ถูกต้องตามมาตรา 221

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 322/2525 คำรับรองที่ว่า “พิเคราะห์แล้วเห็นว่า เป็นกรณีมีเหตุอันสมควร ได้รับการวินิจฉัยจากศาลฎีกาจึงอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้” ไม่มีข้อความใดที่แสดงว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกาถือไม่ได้ว่าเป็นการอนุญาตตามมาตรา 221 ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 191/2520 (ประชุมใหญ่) บันทึกฟงท่ายคำสั่งรับฎีกาลอย ๆ ว่า “และรับรองให้ฎีกาในข้อเท็จจริง” ถือไม่ได้ว่าเป็นการอนุญาตให้ฎีกาในข้อเท็จจริง

แต่ถ้าคำรับรองและอนุญาตให้ฎีกามีความหมายเพียงพอที่ได้ครบถ้วนสองประการศาลฎีกาถือว่าเป็นการรับรองโดยชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ คำว่า “ เป็นคดีมีพฤติการณ์ซับซ้อนหลายประการอันเป็นปัญหาสำคัญควรขึ้นสู่ศาลฎีกาวินิจฉัยซึ่งคดีอีกชั้นหนึ่งจึงอนุญาตให้ฎีกา” แม้ไม่ได้ใช้ถ้อยคำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 221 แต่เข้าใจได้ว่าอนุญาตให้ฎีกาเพราะเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลฎีกาวินิจฉัยและอนุญาตให้ฎีกา ชอบด้วยมาตรา 221 แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4197/2541 ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ในความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 43 ทวิวรรคหนึ่ง, มาตรา 157 ทวิวรรคหนึ่ง ศาล

อุทธรณ์ภาคหนึ่ง พิพากษาขึ้น ข้อหาความผิดดังกล่าวจึงต้องห้ามฎีกาทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 ฎีกาโจทก์เป็นฎีกาข้อกฎหมาย แต่อัยการสูงสุดรับรองว่ารูปคดีมีเหตุอันสมควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริง จึงรับรองฎีกาของโจทก์เพื่อศาลฎีกาจะได้พิจารณาพิพากษาต่อไป อันเป็นการรับรองเฉพาะในปัญหาข้อเท็จจริง การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้รับฎีกาของโจทก์จึงไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220, 221 ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3416/2540 อัยการสูงสุดมีหนังสือรับรองว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงเฉพาะในส่วนที่ศาลไม่รับของกลางเท่านั้น มิได้รับรองให้ฎีกาในปัญหาเรื่องดุลพินิจในการลงโทษด้วยที่ศาลชั้นต้นสั่งรับฎีกาโจทก์ในปัญหาเรื่องดุลพินิจในการลงโทษมาด้วยนั้นเป็นการไม่ชอบ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(ก) อนุชาติ คงมาลัย ได้เขียนในบทความทางวิชาการเรื่อง “การรับรองอุทธรณ์-ฎีกา”¹⁶ เกี่ยวกับคำจำกัดความของรับรองอุทธรณ์-ฎีกาคืออะไร กฎหมายที่เกี่ยวข้องและการแก้ไขเปลี่ยนแปลง การขอให้รับรองอุทธรณ์-ฎีกา ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่ขอให้รับรองอุทธรณ์-ฎีกา และผู้รับรองอุทธรณ์-ฎีกาได้แก่ผู้ใด เป็นต้น

(ข) อิศระ พานิชวัฒนา ได้เขียนในบทความทางวิชาการ เรื่อง “แนวทางป้องกันกรณีศาลไม่รับวินิจฉัยอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย”¹⁷ เกี่ยวกับปัญหาและข้อผิดพลาดในการไม่ดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบของการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการในการขอให้รับรองอุทธรณ์หรือฎีกา ซึ่งผู้เขียนบทความดังกล่าวได้เขียนบทความตอนหนึ่งว่า “...ได้มีการตรวจสอบคำพิพากษาศาลฎีกาในปีพ.ศ.2543 และ 2544 ซึ่งสำนักงานอัยการต่างๆ ได้คัดสำเนาเสนอสำนักงานอัยการสูงสุดตามระเบียบแล้ว พบว่าคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ยกฎีกาโจทก์ในกรณีที่ยื่นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย โดยมีได้มีการรับรองให้มีการอุทธรณ์หรือฎีกาตามที่กฎหมายกำหนด จากจำนวนสถิติคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้ยกฎีกาโจทก์รวมจำนวน 20 ฎีกา ซึ่งสามารถแยกได้เป็น

กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ จำนวน 1 คดี คือคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8080/2544

¹⁶หนังสืออัยการนิเทศ เล่มที่ 43 ฉบับที่ 1 พ.ศ.2524 หน้า 98 – 114

¹⁷อัยการนิเทศ เล่มที่ 66 พ.ศ. 2547

กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 ทั้งวรรคหนึ่งและวรรคสอง รวมกันจำนวน 7 คดี คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8524/2544, 396/2544, 5381/2544, 7642/2544, 2304/2544, 8466/2544 และคำสั่ง คำร้องศาลฎีกาที่ 1212 / 2544

กรณีตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 219 จำนวน 9 คดี คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7508/2544, 7660/2544, 2692/2544, 1115/2544, 4191/2543, 3311/2543, 3299/2543, 3070/2543 และ 2085/2543

และกรณีตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 จำนวน 3 คดีคือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ - / 2543 คดีอาญาระหว่างพนักงานอัยการจังหวัดเชียงใหม่ โจทก์ นายหนู่ยหรืออินตา บุญสม จำเลย ความผิดต่อชีวิต, 3293/2543 และ 2782/2544

จากข้อมูลดังกล่าว ได้พิจารณาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในฐานะที่เป็นโจทก์และเพื่อป้องกันมิให้เกิดกรณีที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะยกอุทธรณ์หรือฎีกาโจทก์ที่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อไป ซึ่งในทางปฏิบัติ การที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาเพื่อขอให้โจทก์ชนะคดีนั้น จะเป็นการอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงเสียส่วนมาก ดังเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 314/2537 ได้วินิจฉัยวางแนวไว้ว่า การฎีกาได้เพียงข้อเท็จจริงเพื่อนำไปสู่การวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมาย มีผลเป็นอย่างเดียวกับการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายโดยพิจารณาในแง่ฐานะที่โจทก์ พอสามารถที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ได้ ดังนี้

1. ลักษณะทั่วไป

ต้องเป็นอุทธรณ์หรือฎีกาที่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193, 195, 216 ซึ่งมีคำพิพากษาศาลฎีกาได้วางแนวเกณฑ์ที่ยกมาพอเป็นตัวอย่างด้วยคือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8547/2544 คดีอาญาระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดอุทัยธานี โจทก์ นายเล็ก เนมิ จำเลย ขอให้ความผิดต่อกฎหมายยาเสพติดให้โทษ และขอคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 903/2509 (ป), 2935/2523, 2869/2524, 284/2531, 1541/2532, 1304/2516, 3262/2516, 4924/2528, 1097/2522, 429/2526, 1724/2530 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1199/2535

2. ชั้นอุทธรณ์

แยกพิจารณาว่า เป็นอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย

2.1 หากเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ทวิ คือ กรณีห้ามโจทก์ (คู่ความ) มิให้อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นในปัญหา

ข้อเท็จจริง ในคดีซึ่งอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ซึ่งหากโจทก์จะอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริง ต้องจัดให้มีการรับรองอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 ตรี เสียก่อนยื่นอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงนั้นต่อศาล

3. ชั้นฎีกา

3.1 แยกพิจารณาว่าเป็นการยื่นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 วรรคหนึ่ง คือ เป็นกรณีห้ามโจทก์ (คู่ความ) ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้นตามศาลล่าง หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยและให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่โทษจำคุกไม่เกินห้าปี

3.2 กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 วรรคสอง คือ กรณีห้ามโจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้นตามศาลล่างหรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยและให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษอย่างอื่นด้วยหรือไม่

3.3 กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 219 คือ กรณีห้ามโจทก์ (คู่ความ) ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ในคดีที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าศาลอุทธรณ์ยังคงลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกินกำหนดที่ว่ามานี้ห้ามโจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง

3.4 กรณีตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 คือ กรณีห้ามโจทก์ (คู่ความ) ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ในกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์

ซึ่งกรณีตามข้อ 3.1 - 3.4 นั้น หากโจทก์ประสงค์จะฎีกาปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย (ในกรณีตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220) แล้ว ต้องจัดการให้มีการรับรองในฎีกาว่ามีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 221

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 903/2509 (ประชุมใหญ่)

ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 225 บัญญัติว่า ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นกล่าวอ้างในการยื่นอุทธรณ์นั้นคู่ความจะต้องกล่าวอ้างไว้โดยชัดแจ้งในอุทธรณ์และต้องเป็นข้อที่ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น ทั้งจะต้องเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย

ในคดีอาญา การอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงมิได้มีการระบุไว้โดยตรง จึงต้องนำบทบัญญัติตาม ป.วิ.พ. มาตรา 225 มาบังคับใช้โดยอนุโลม ทั้งนี้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 15 นั้นก็หมายความว่า ในการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีอาญา ผู้อุทธรณ์จะต้องยกขึ้นว่าไว้ในศาลชั้นต้นมาก่อน มิฉะนั้นก็ไม่สามารถเป็นปัญหาศาลอุทธรณ์ได้ ในทำนองเดียวกัน การที่จะฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ผู้ฎีกาจะต้องยกขึ้นว่าไว้ในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์มาก่อน มิฉะนั้นก็ไม่มีปัญหาศาลฎีกา หากไม่มีข้อเท็จจริงดังกล่าวมาก่อน ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาก็จะไม่รับวินิจฉัยให้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2935/2523 คดีความผิดอาญาแผ่นดิน พนักงานอัยการฟ้องว่าได้สอบสวนแล้วยอมสันนิษฐานว่าเป็นการสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมาย หากจำเลยคัดค้านก็ทำได้โดยเสนอเป็นข้อต่อสู้ไว้ ถ้าจำเลยไม่ต่อสู้ไว้ถือว่าไม่มีข้อโต้แย้งกัน หากตามสำนวนไม่มีข้อเท็จจริงที่แสดงว่าการสอบสวนนั้นไม่ชอบ จำเลยมาคัดค้านขึ้นในชั้นฎีกา ย่อมไม่มีสาเหตุที่จะวินิจฉัยให้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2869/2524 จำเลยยกขึ้นอ้างในฎีกาว่าได้มีการยอมความระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย สิทธิฟ้องคดีอาญาของโจทก์ระงับ อันเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง เมื่อจำเลยมิได้ยกขึ้นว่าในศาลชั้นต้น เพิ่งยกขึ้นในชั้นอุทธรณ์ ศาลฎีการับวินิจฉัยให้ไม่ได้ ต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา 195, 225

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 284/2531 ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยร่วมกันกระทำผิดฐานชิงทรัพย์และฆ่าผู้อื่นถึงแก่ความตายและลงโทษจำเลยจำคุกไว้ตลอดชีวิต โจทก์เพียงฝ่ายเดียวอุทธรณ์ขอให้ลงโทษจำเลยฐานปล้นทรัพย์และฆ่าผู้อื่นตามฟ้อง โดยจำเลยมิได้อุทธรณ์หรือแก้อุทธรณ์ว่าตนมิได้ทำผิด ศาลอุทธรณ์พิพากษาขึ้น การที่จำเลยฎีกาว่าตนไม่ได้ฆ่าผู้ตาย ขอให้ลงโทษสถานเบา จึงเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงที่ยุติแล้ว และเป็นปัญหาที่มีได้ว่ากล่าวกันมาในศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยให้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 284/2531 นี้เห็นว่า ความจริงแล้วคดีนี้มีได้ห้ามจำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง แต่เป็นเพราะข้อที่จำเลยฎีกามีได้มีการยกขึ้นว่ากล่าวกันมาในศาลอุทธรณ์ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้จึงถือว่ายุติไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 195, 225

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1541/2532 จำเลยฎีกาว่า คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ยังคลาดเคลื่อนทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย โดยมิได้ระบุให้เห็นว่าคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์คลาดเคลื่อนในข้อใด แม้ต่อมาจำเลยจะยื่นคำแถลงการณ์ต่อศาลฎีกาก็ตาม คำแถลงการณ์ก็มีได้เป็นส่วนหนึ่งของฎีกาของจำเลย จึงเป็นฎีกาที่ไม่ชัดเจนจึงต้องห้ามตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 193 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 193 กำหนดว่าอุทธรณ์ทุกฉบับต้องระบุข้อเท็จจริงโดยย่อหรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงเป็นลำดับ หมายความว่ากฎหมายประสงค์จะให้อุทธรณ์ได้มีการระบุข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นโดยแจ้งชัด มิฉะนั้นจะเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การที่ยื่นอุทธรณ์ไว้แต่เพียงย่อหรือขอถือเอาคำพิพากษาศาลชั้นต้นเป็นข้ออุทธรณ์ โดยไม่ระบุข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงให้เห็นว่าคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นคลาดเคลื่อนในข้อใดถือเป็นการระบุข้อเท็จจริงไม่ชัดเจน (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3913/2524 และที่ 1724/2530)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1304/2516 ฎีกาสรุปข้อเท็จจริงของศาลล่างกล่าวว่า ข้อเท็จจริงเช่นนี้เป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง โดยไม่ได้ระบุเหตุผลและข้ออ้างว่าทำไมจึงไม่ผิดเพื่อเป็นการคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3262/2516 ฎีกาว่า โจทก์นำสืบไม่ได้ว่าจำเลยขับรถยนต์ของกลางไว้โดยรู้ว่าเป็นทรัพย์สินได้มาโดยการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ แต่ไม่ได้ระบุข้อเท็จจริงให้ปรากฏว่านำสืบไม่ได้อย่างไร ถือว่ามีได้ระบุข้อเท็จจริงให้ชัดเจน

ส่วนการที่จำเลยไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นโดยอ้างว่าคำพิพากษาศาลชั้นต้นยังคลาดเคลื่อนต่อเหตุผลและข้อเท็จจริงหลายประการประกอบกับจำเลยไม่สามารถคัดค้านวนไปประกอบทำอุทธรณ์ได้ทันภายในกำหนด จึงขออุทธรณ์ไว้แต่เพียงย่อ โดยไม่มีการระบุข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงให้เห็นว่าคำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นคลาดเคลื่อนในข้อใดถือว่าไม่เป็นอุทธรณ์ที่ชอบด้วยกฎหมาย (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4942/2528 และที่ 4007/2535)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4942/2528 ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าจำเลยมีความผิด จำเลยฎีกาโดยอ้างคำพิพากษาศาลชั้นต้นและว่าจำเลยไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ จึงขอฎีกาโดยขอถือเอาคำพิพากษาศาลชั้นต้นเป็นข้อฎีกาของจำเลย ดังนี้ฎีกาของจำเลยมิได้โต้แย้งคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ว่าไม่ชอบด้วยข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายแต่อย่างใด เพียงแต่ขอถือเอาคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเป็นข้อฎีกาของจำเลยเป็นฎีกาที่ไม่ชัดเจน ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 วรรคสอง, 195, 225 ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยการที่จะยื่นฟ้องฎีกานั้นจำเป็นต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 วรรคสอง มาใช้บังคับด้วย โดยอนุโลมตามที่ มาตรา 225 บัญญัติไว้ ดังนี้ ตัวอย่างดังกล่าวไว้ข้างต้นและที่จะกล่าวต่อไปจึงสามารถนำมาใช้ในเรื่องทั้งอุทธรณ์และฎีกาได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1097/2522 จำเลยฎีกาว่า แม้ข้อเท็จจริงจะได้ความตามที่ศาลอุทธรณ์ฟังมา จำเลยก็ยังไม่มี ความผิดฐานพยายามกระทำความผิดตามฟ้อง เป็นการกล่าวอ้างลอยๆ ไม่ได้ยกข้อกฎหมายขึ้นอ้างอิงไว้โดยชัดเจน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 429/2526 อุทธรณ์ว่าศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงผิดกฎหมาย โดยอุทธรณ์ว่า ศาลชั้นต้นรับฟังข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนนอกฟ้องนอกประเด็น แต่ไม่ได้กล่าวโดยชัดเจนว่าศาลชั้นต้นรับฟังข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนนอกฟ้องนอกประเด็นอย่างไรบ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1724/2530 คดีร้องขอคืนของกลาง ปัญหาว่าผู้ร้องรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำผิดด้วยหรือไม่ ผู้ร้องเพียงแต่กล่าวในฎีกาว่าผู้ร้องขอถือเอาคำอุทธรณ์ของผู้ร้องเป็นคำฎีกาของผู้ร้องด้วย ดังนี้ เป็นฎีกาที่ไม่ชอบ ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1199/2535 ฎีกาทุกฉบับต้องระบุข้อเท็จจริงโดยย่อหรือข้อกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิงเป็นลำดับ จำเลยจะถือเอาคำแถลงการณ์ปิดคดีในศาลชั้นต้นเป็นส่วนหนึ่งของฎีกาของจำเลยไม่ได้ เมื่อฎีกาของจำเลยตามที่บรรยายไม่เพียงพอที่จะให้เข้าใจข้ออ้างของจำเลยที่ว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องเพราะเหตุใด ประกอบกับจำเลยมิได้คัดค้านคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ที่วินิจฉัยว่าโจทก์มีอำนาจฟ้องนั้นไม่ถูกต้องอย่างไรจึงเป็นฎีกาที่ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 วรรคสอง ประกอบด้วยมาตรา 225 ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว

คำบรรยายในฟ้องฎีกาของจำเลยในคดีนี้ มีว่าคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ยังคลาดเคลื่อนต่อปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย อันเป็นกล่าวอ้างลอย ๆ เพราะมิได้มีการระบุให้เห็น คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์คลาดเคลื่อนในข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายตรงจุดไหน ข้อใด แม้ต่อมาจำเลยจะยื่นคำแถลงการณ์ต่อศาลฎีกาก็ตาม ไม่ว่าจะให้ขอถือเอาคำแถลงการณ์นั้นเป็นฎีกาเพิ่มเติมของจำเลยหรือไม่ก็ตาม ศาลก็ไม่อาจนำเอาคำแถลงการณ์นั้นมาฟังประกอบกับฎีกาของจำเลยได้ ทั้งนี้ เพราะคำแถลงการณ์มิได้เป็นส่วนหนึ่งของฎีกา (ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 205 วรรคสาม ประกอบ มาตรา 225) แต่เป็นเพียงคำอธิบายข้อฎีกาหรือแก้ฎีกาเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ฎีกาของจำเลยจึงเป็นฎีกาที่ไม่ชัดเจน กรณีจึงต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 193 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225”

จากบทความทางวิชาการดังกล่าว บ่งชี้ให้เห็นได้ว่าเฉพาะในช่วงปี 2543 ถึง 2544 ศาลฎีกามีคำพิพากษายกฎีกาของพนักงานอัยการ (โจทก์) ซึ่งเป็นกรณียื่นฎีกาโดยไม่ขอรับรองให้ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ จำนวน 20 คดี ซึ่งหากพนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานมีการปฏิบัติตามกฎหมายโดยการขอให้มีการรับรองอุทธรณ์-ฎีกาก่อนคงจะไม่เกิดปัญหาเช่นนี้ขึ้น ซึ่งนอกจากจะทำให้ทางราชการได้รับความเสียหายแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนด้วย (ช) ระเบียบ หนังสือเวียน หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่เกี่ยวข้องกับ การรับรองฎีกา

(1) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2549

(2) ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาไว้พิจารณาพิพากษา พ.ศ.2551 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2551

(3) หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส (สฝคก.)0003/ว154 เรื่อง กำหนดประเภทคดีที่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ข้อ 140(6) ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2549

(4) หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส (สฝปผ.) 0018/ว 509 เรื่อง การเขียนคำฟ้องฎีกาให้ชอบด้วยกฎหมาย ลงวันที่ 23 ธันวาคม 2546

(5) หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส 0018.3/ว 90 เรื่อง การให้อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์หรือฎีกา ลงวันที่ 13 มิถุนายน 2538

(6) หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส (สฝปผ.) 0018/ว 169 เรื่อง มอบหมายให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงและอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตรับรองอุทธรณ์ ลงวันที่ 21 เมษายน 2548¹⁸

(7) หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส (สฝปผ.) 0018/ว 249 เรื่อง มอบหมายให้อธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงและอธิบดีอัยการฝ่ายคดีศาลสูงเขตรับรองอุทธรณ์ ลงวันที่ 16 มิถุนายน 2548¹⁹

(8) หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส0003 (คก1)/ว 129 เรื่อง มอบหมายให้อธิบดีอัยการสำนักงานคดีศาลสูงและอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขตรับรองอุทธรณ์ ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2554(คำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดที่ 260/2554)

¹⁸ หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส0003(คก1)/ว 129 เรื่อง มอบหมายให้อธิบดีอัยการสำนักงานคดีศาลสูงและอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต รับรองอุทธรณ์ ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2554(คำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดที่ 260/2554)

¹⁹ หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส0003(คก1)/ว 129 เรื่อง มอบหมายให้อธิบดีอัยการสำนักงานคดีศาลสูงและอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูงเขต รับรองอุทธรณ์ ลงวันที่ 24 พฤษภาคม 2554(คำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดที่ 260/2554)

(9) หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ (สฟปผ.) 0018/ว137 เรื่องกรณีที่ต้องให้อัยการสูงสุดรับรองฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220,221 ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2543

(10) หนังสือกรมอัยการที่ มท 1203/ว 10 เรื่อง การฎีกาขอไม่ให้รอการลงโทษ ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2533

(11) หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส0004/ว 50 เรื่อง การให้อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์หรือฎีกา ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2535

(12) หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ (สฟปผ.) 0018/ว 156 เรื่อง การให้อัยการสูงสุดรับรองอุทธรณ์หรือฎีกา ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2544

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved